ליקוטי עצות — השגות והתנוצצות אלוקות

הַשָּׂגוֹת וְהִתְנוֹצְצוּת אֱלֹקוּתא. וְזֶה שֶׁאָנוּ רוֹאִים, שֶׁלִּפְעָמִים נִתְלַהֵב הָאָדָם בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה וְאוֹמֵר כַּמָּה תֵּבוֹת בְּהִתְלַהֲבוּת גָּדוֹל, וְזֶה בְּחֶמְלַת ה' עָלָיו, שֶׁנִּפְתַּח לוֹ אוֹר אֵין סוֹף וְהֵאִיר לוֹ. וּכְשֶׁרוֹאֶה אָדָם הִתְנוֹצְצוּת הַזֹּאת, אַף עַל גַּב דְּאִיהוּ לָא חָזֵי מַזָּלֵיהּ חָזֵי, תֵּכֶף נִתְלַהֵב נִשְׁמָתוֹ לִדְבֵקוּת גָּדוֹל לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּאוֹר אֵין סוֹף. וּכְשֶׁעוֹר הִתְגַּלּוּת אֵין סוֹף, לְפִי מִנְיַן הַתֵּבוֹת שֶׁנִּפְתְּחוּ וְהִתְנוֹצְצוּ, כָּל אֵלּוּ הַתֵּבוֹת אוֹמֵר בְּדִבֵּקוּת גָּדוֹל וּבְמְסִירַת נַפְשׁוֹ וּבְבִטּוּל כֹּחוֹתָיו. וּבְשָׁעָה שֶׁנִּתְבַּטֵּל לְגַבֵּי אֵין סוֹף, אֲזַי הוּא בִּבְחִינַת וְלֹא יָדַע אִישׁ, שֶׁאֲפִלּוּ הוּא בְּעַצְמוֹ אֵינוֹ יוֹדֵעַ מֵעַצְמוֹ, אֲבָל זֹאת הַבְּחִינָה צָרִיךְ לִהְיוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב כְּדֵי שֶׁיִּתְקַיֵּם יֵשׁוּתוֹ שֶׁלֹּא יִסְתַּלֵּק קֹדֶם זְמַנּוֹ חַ"ו. כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה בַּעֲבוֹדָתֵנוּ. בִּשְׁבִיל זֶה צָרִיךְ שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר כֵּן, אֶלָּא עַד עֵת שֶׁיָּבוֹא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעַצְמוֹ וְיִטֹּל נִשְׁמָתוֹ, אָז יִתְבַּטֵּל בָּאֵין סוֹף בְּתַכְלִית כְּפִי מַה שֶּׁיְּכָה: (לק"א סי' ד' אות ט')

ב. עַל־יְדֵי הַדְּבֵקוּת שֶׁל אָדָם בָּאֵין סוֹף, בְּרָצוֹא וָשׁוֹב כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל, אֲזַי אַחַר כָּךְ כְּשֶׁהוּא בִּבְחִינַת וָשׁוֹב, שֶׁשָּׁב לְדַעְתּוֹ לְיֵשׁוּתוֹ, אֲזַי נִשְׁאָר בּוֹ רְשִׁימוּ מֵאוֹר הַנִּפְלָא שֶׁל הַדְּבֵקוּת הַזֹּאת. וַאֲזַי הָרְשִׁימוּ מַרְאֶה לָדַעַת אַחְדוּת הָאֵין סוֹף וְטוּבוֹ, שֶׁיֵּדַע שֶׁכֻּלּוֹ טוֹב וְכֻלּוֹ אֶחָד, שֶׁזֹּאת הַבְּחִינָה הִיא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא. וְכָל זֶה זוֹכִין עַל־יְדֵי וּדּוּי דְּבָרִים לִפְנֵי הַתַּלְמִיד חָכָם הָאֲמִתִּי: (שם)

ג. הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא כָּל יָמָיו בִּתְשׁוּבָה. כִּי אֲפִלּוּ כְּשֶׁיּוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה, עֲדַיִן הוּא עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה עַל הַשָּׂגָתוֹ הָרִאשׁוֹנָה, שֶׁהִיא נֶחֱשֶׁבֶת אֶצְלוֹ עַתָּה גַּשְׁמִיּוּת כְּפִי הַהַשָּׂגָה שֶׁמַּשִּׂיג עַכְשָׁו רוֹמְמוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְכֵן הוּא נוֹהֵג כָּל יְמֵי חַיָּיו, שֶׁהוֹלֵךְ בְּכָל פַּעַם מֵהַשָּׂגָה לְהַשָּׂגָה וְעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה עַל הַשָּׂגָה הָרִאשׁוֹנָה. וְזֶה בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא שֶׁיִּהְיֶה כֻּלּוֹ שַׁבָּת כֻּלּוֹ תְּשׁוּבָה. כִּי עִקַּר עוֹלָם הַבָּא הוּא הַשָּׂגַת אֱלֹקוּתוֹ, וּבְכָל עֵת שֶׁמַּשִּׂיגוּ הַשָּׂגָה יְתֵרָה יַעֲשׂוּ תְּשׁוּבָה עַל הַשָּׂגָה הָרִאשׁוֹנָה. וּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֹחַ בְּקָדְקָדוֹ, יָכוֹל לְהָבִין עַל־יְדֵי זֶה גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ וּגְדֻלַּת הַצַּדִּיקִים, אַשְׁרֵי לָהֶם וּלְהַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם: (לק"א סי' ו' אות ג')

ד. דַּע, שֶׁיֵּשׁ אוֹר שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִנַּפְשִׁין רוּחִין וּנְשָׁמָתִין וְהוּא אוֹר אֵין סוֹף. וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין הַשֵּׂכֶל מַשִּׂיג אוֹתוֹ, אַף עַל פִּי כֵן רְדִיפָה דְּמַחֲשָׁבָה לְמִרְדַּף אַבַּתְרֵיהּ. וְעַל יְדֵי עֲשִׂיַּת הַמִּצְווֹת בְּשִׂמְחָה זוֹכִין לְהַשִּׂיג אוֹתוֹ עַל־יְדֵי הָרְדִיפָה וְהַמַּעֲכֶב, בִּבְחִינַת מָטֵי וְלָא מָטֵי. וְנַעֲשִׂין תִּשְׁעָה הֵיכָלִין דִּלְאו אִנּוּן נְהוֹרִין וְלָא רוּחִין וְלָא נִשְׁמָתִין וְלֵית מָאן דְּקַיְימָא בְּהוּ וְלָא מִתְדַּבְּקִין וְלָא מִתְיַדְּעִין. אַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה שֶׁיִּרְדֹּף מַחֲשַׁבְתּוֹ לְהַשִּׂיג הַשָּׂגוֹת אֵלּוּ, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין יְכֹלֶת בְּיַד הַשֵּׂכֶל לְהַשִּׂיג אוֹתָם, כִּי לָא מִתְדַּבְּקִין וְלָא יְדִיעָן (וְעַיֵּן בִּפְנִים בְּסִימָן כ"ד): (לק"א סי' כ"ד)

ה. הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כִּי אִם עַל־יְדֵי צִמְצוּמִים רַבִּים מֵעֵילָה לְעָלוּל מִשֵּׂכֶל עֶלְיוֹן לְשֵׂכֶל תַּחְתּוֹן. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְבַקֵּשׁ מְאֹד מִלַּמֵּד וְרַבִּי הָגוּן כָּזֶה, שֶׁיִּהְיֶה גָּדוֹל בְּמַעֲלָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁיּוּכַל לְהַכְנִיס בְּדַעְתּוֹ הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתַּכְלִית וְהַתִּקְוָה הָאֲמִתִּית. וְכָל מַה שֶּׁהוּא קָטָן בְּיוֹתֵר, הוּא צָרִיךְ רַבִּי גָּדוֹל בְּיוֹתֵר (עַיֵּן צַדִּיק אוֹת ל"ח) שֶׁיֵּדַע אֵיךְ לְהִתְנַהֵג עִמּוֹ לְסַבֵּב לוֹ כַּמָּה הַקְדָּמוֹת נִפְלָאוֹת בְּשֵׂכֶל גָּדוֹל, שֶׁהֵם בְּחִינַת צִמְצוּמִים הַנַּ"ל, שֶׁעַל יָדָם יָבוֹא לְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת: (לק"א סי' ל' אות א' ב')

ו. עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְווֹת מַמְשִׁיכִין הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. כִּי כָּל אוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה וְכָל מִצְוָה וּמִצְוָה הוּא בְּחִינַת צִמְצוּם לְהַשִּׂיג עַל יָדוֹ הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ: (שם אות ג')

ז. לִזְכּוֹת לָזֶה הַשֵּׂכֶל שֶׁהוּא הַקְדָּמָה לְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת, אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל־יְדֵי שֶׁיִּהְיֶה שׁוֹנֵא בֶּצַע, שֶׁיִּשְׁנָא אֶת הַמָּמוֹן בְּתַכְלִית הַשִּׂנְאָה. אֲבָל עַל־יְדֵי אַהֲבַת מָמוֹן הוּא נוֹפֵל מִזֶּה הַשֵּׂכֶל, אַדְרַבָּא, הוּא נוֹפֵל לִשְׁטוּת וּכְסִילוּת וּלְעַצְבוּת וּמָרָה שְׁחֹרָה, וְהַקְלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא מְסַבְּבִין אוֹתוֹ בְּסִבּוּבִין שֶׁלָּהֶם שֶׁהֵם הַהֶפֶךְ מִשֵּׂכֶל הַנַּ"ל: (שם אות ד')

ח. עַל־יְדֵי הַשִּׂמְחָה בְּשָׁלֹשׁ רְגָלִים זוֹכִין לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת: (שם ה')

ט. כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא חֵלֶק אֱלֹקוּת מִמַּעַל. וְעִקַּר הָאֱלֹקוּת בַּלֵּב. וְהָאֱלֹקוּת שֶׁבְּלֵב אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי הוּא בְּחִינַת אֵין סוֹף. כִּי אוֹר לֶהָבְיוּתוֹ הוּא עַד אֵין סוֹף, הַיְנוּ אֵין סוֹף וְאֵין תַּכְלִית לְתִשּׁוּקָתוֹ. וּלְפִי גֹּדֶל הַהִתְלַהֲבוּת הַלֵּב שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי שֶׁהוּא עַד אֵין סוֹף, לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת שׁוּם עֲבוֹדָה, וְלֹא הָיָה יָכוֹל לְגַלּוֹת שׁוּם מִדָּה טוֹבָה, כִּי מִגֹּדֶל הִתְלַהֲבוּתוֹ עַד אֵין סוֹף אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת שׁוּם דָּבָר. עַל־כֵּן בְּהֶכְרֵחַ צָרִיךְ הָאָדָם לְצַמְצֵם אוֹר הִתְלַהֲבוּת לִבּוֹ, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה. כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה בַּעֲבוֹדָתֵנוּ, שֶׁנַּעֲבֹד אוֹתוֹ בְּעֲבֹדוֹת וּבְמִדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ: (לק"א סי' מ"ט אות א')

י. כָּל מַה שֶּׁמִּתְקָרֵב יוֹתֵר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ צָרִיךְ לֵידַע שֶׁהוּא רָחוֹק מְאֹד מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. כִּי אִם יַחֲשֹׁב וִידַמֶּה בְּדַעְתּוֹ שֶׁכְּבָר נִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְיוֹדֵעַ בִּידִיעַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, זֶה סִימָן שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל. כִּי אִם הָיָה יוֹדֵעַ קְצָת מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁהוּא רָחוֹק מְאֹד מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל. וְזֶה דָּבָר שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַפֶּה לְדַבֵּר וּלְהַסְבִּיר זֹאת, כִּי גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ אֵין שִׁעוּר: (לק"א סי' ס"ג)

יא. צָרִיךְ לְהַרְגִּיל לְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם בִּבְחִינַת בִּטּוּל, לְהִסְתַּכֵּל רַק עַל הַתַּכְלִית הַטּוֹב הָאֲמִתִּי וְהַנִּצְחִי. וְזֶה עַל־יְדֵי שֶׁיִּסְתֹּם עֵינָיו מֵחִיּוּ דְּהַאי עָלְמָא. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִסְתַּכֵּל וּלְהִכָּלֵל בְּהַתַּכְלִית כִּי אִם עַל־יְדֵי סְתִימוּ דְּעֵינִין, שֶׁיִּסְתֹּם עֵינָיו לְגַמְרֵי מֵחִיּוּ דְּהַאי עָלְמָא, אַף גַּם לְדַחְקָם בְּהָאֶצְבַּע, וְאָז לֹא יִהְיֶה לוֹ יְסוּרִים וְצַעַר מִשּׁוּם דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם. אַךְ אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת קָבוּעַ תָּמִיד בִּבְחִינַת הַבִּטּוּל, כִּי אִם כֵּן יֵצֵא מִגְּדֶר אֱנוֹשִׁי. וְעַל־כֵּן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה הַבִּטּוּל בִּבְחִינַת רָצוֹא וָשׁוֹב, וְאָז הָרְשִׁימוּ שֶׁל הַבִּטּוּל מֵאִיר אֶל הַדַּעַת אוֹר מְתִיקַת נְעִימַת הִתְנוֹצְצוּת אֱלֹקוּת, מַה שֶּׁאִי אֶפְשָׁר לְאֶחָד לְסַפֵּר לַחֲבֵרוֹ כְּלָל. וְעַל־יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ שִׂמְחָה גְּדוֹלָה וְעַל־יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין חִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא. וְעַל־יְדֵי זֶה יָכוֹל לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ וּלְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּכָל הַיְסוּרִין וְהַהַרְפַּתְקָאוֹת שֶׁעוֹבְרִים עָלָיו חַ"ו, וְיִזְכֶּה לִטְעֹם וּלְהַרְגִּישׁ בָּעוֹלָם הַזֶּה מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא: (לק"א סי' ס"ה אות ג' ד')

יב. כְּשֶׁזּוֹכֶה לְאֵיזֶה הִתְנוֹצְצוּת שֶׁיִּתְנוֹצֵץ לוֹ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, צָרִיךְ לְהִזָּהֵר שֶׁיִּהְיֶה לוֹ צִמְצוּם, לְצַמְצֵם הַמֹּחַ וְהַדַּעַת שֶׁלֹּא יֵצֵא חוּץ לַגְּבוּל שֶׁלּוֹ. כִּי אֲפִלּוּ בְּקְדֻשָּׁה אָסוּר שֶׁיִּהְיֶה הַמֹּחַ מְשׁוֹטֵט בְּמַה שֶּׁאֵין לוֹ רְשׁוּת לְפִי מַדְרֵגָתוֹ. כִּי כָּל בְּרִיָּה יֵשׁ לוֹ דַּי וּגְבוּל בֶּאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ בְּהִתְנוֹצְצוּת אֱלֹקוּתוֹ, שֶׁאָסוּר לוֹ לָצֵאת חוּץ מֵהַגְּבוּל שֶׁלֹּא יָבוֹא לִידֵי הֶרְיסָה חַ"ו: (לק"א סי' ה' אות ז')

יג. דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם אָמַר: "כִּי אֲנִי יָדַעְתִּי כִּי גָדוֹל ה'" וְגוֹ'. "אֲנִי יָדַעְתִּי" דַּיְקָא, כִּי גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה מִי שֶׁיִּתְנוֹצֵץ בְּלִבּוֹ, אִי אֶפְשָׁר לְסַפֵּר לַחֲבֵרוֹ כְּלָל, וְעַל־כֵּן אָמַר: "כִּי אֲנִי יָדַעְתִּי", "אֲנִי יָדַעְתִּי" דַּיְקָא (אִיךְ וְוייס): (שיחות הר"ן סי' א')

יד. וַאֲפִלּוּ לְעַצְמוֹ אִי אֶפְשָׁר לְסַפֵּר מִיּוֹם לְיוֹם, לְפִי מַה שֶּׁמַּזְרִיחַ לוֹ וּמִתְנוֹצֵץ לוֹ בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, אֵינוֹ יָכוֹל לְסַפֵּר לְעַצְמוֹ לְיוֹם שֵׁנִי, הַזְּרִיחָה וְהַהִתְנוֹצְצוּת שֶׁל גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, שֶׁהָיָה לוֹ בָּזֶה אֶתְמוֹל: (שם)

טו. הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרוּךְ הוּא גָּדוֹל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר, וְאֵין יוֹדְעִין כְּלָל, כִּי נַעֲשִׂים בָּעוֹלָם דְּבָרִים נוֹרָאִים, מַעֲשִׂים רַבִּים לְאֵין תַּכְלִית, וְשִׁנּוּיִים וְחִדּוּשִׁים רַבִּים וְנִפְלָאִים, וְאֵין יוֹדְעִין כְּלָל. וְאִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר בָּזֶה, רַק כָּל חַד כְּפוּם מַה דְּמִשַּׂעֵר בְּלִבֵּיהּ, יָכוֹל לְהָבִין מֵרָחוֹק שֶׁאֵין יוֹדְעִין כְּלָל, וְאַף עַל פִּי כֵן עֲדַיִן הוּא רָחוֹק מְאֹד מִתַּכְלִית הַיְדִיעָה שֶׁלֹּא נֵדַע. כִּי עֲדַיִן לֹא הִתְחִיל לֵידַע כְּלָל. וְעַיֵּן בִּפְנִים שִׂיחוֹת נִפְלָאוֹת בָּזֶה, וְאֵיךְ לְהִתְחַזֵּק עַל־יְדֵי זֶה לְבַל יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ לְעוֹלָם, אֲפִלּוּ אִם נָפַל לְמָקוֹם שֶׁנָּפַל חַ"ו, אַל יִתְיָאֵשׁ עַצְמוֹ מִן הַצַּעֲקָה לְעוֹלָם, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ גָּדוֹל מְאֹד וְיָכוֹל לְהִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם: (שם סי' ג')